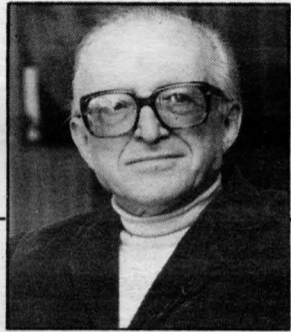

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Laboratoris aeris

El satèl.lit COBE ha detectat una radiació de fons irregular en l'Univers, i els científics diuen —i la premsa ens n'ha informat pròdigament— que això confirma la teoria del Big Bang. A mi, amb aquella inconsciència que dóna el fet de no entendre-hi res, sempre m'ha semblat que la teoria del Big Bang no aclaria orígens ni explicava grans començaments, perquè l'explosió havia hagut de tenir lloc, per força, en un escenari que ja existia. I els elements explosius també hi devien ésser abans d'esclatar. Prego que els científics em perdonin, amb la indulgència que se sol dedicar a les ànimes candoroses.

Els experts diuen que les galàxies que formen l'Univers s'allunyen les unes de les altres partint d'un centre que anomenen ou còsmic. Això de l'ou còsmic m'ha portat a la memòria un acudit publicat al Papitu de la bona època, aquella durant la qual el setmanari fou dirigit per l'Apa. Deia que dos amics discutien sobre el vell problema (no resolt) que preocupa la humanitat des de fa anys i panys: ¿Déu què va crear primer, l'ou o la gallina? I un dels amics afirma amb aplom: “La gallina, home, la gallina! Imagina't el mal efecte que hauria causat Déu fent l'ou!” Espero que ningú no es prengui aquesta evocació com una irreverència que és molt lluny del meu esperit.

Ara, davant la descoberta del satèl.lit COBE, em passa que no puc evitar de creure que abans de l'ou còsmic ja devia existir una gallina còsmica que mai no es deixarà retratar per cap invenció humana. I és que l'infinit i l'eternitat es troben fora de l'abast de les nostres percepcions. Si algun dia ens els poguéssim explicar, deixarien d'ésser el gran misteri que ens té tan encuriós. La qual cosa no significa pas eliminar la idea que algun científic arribi a trobar una fórmula mereixedora d'una general admiració que, de tota manera, ens deixarà tal com estàvem. En matemàtiques es veu que ja l'han trobada pel que fa a l'infinit, i en consultar la GEC per assessorar-me d'urgència, llegeixo:

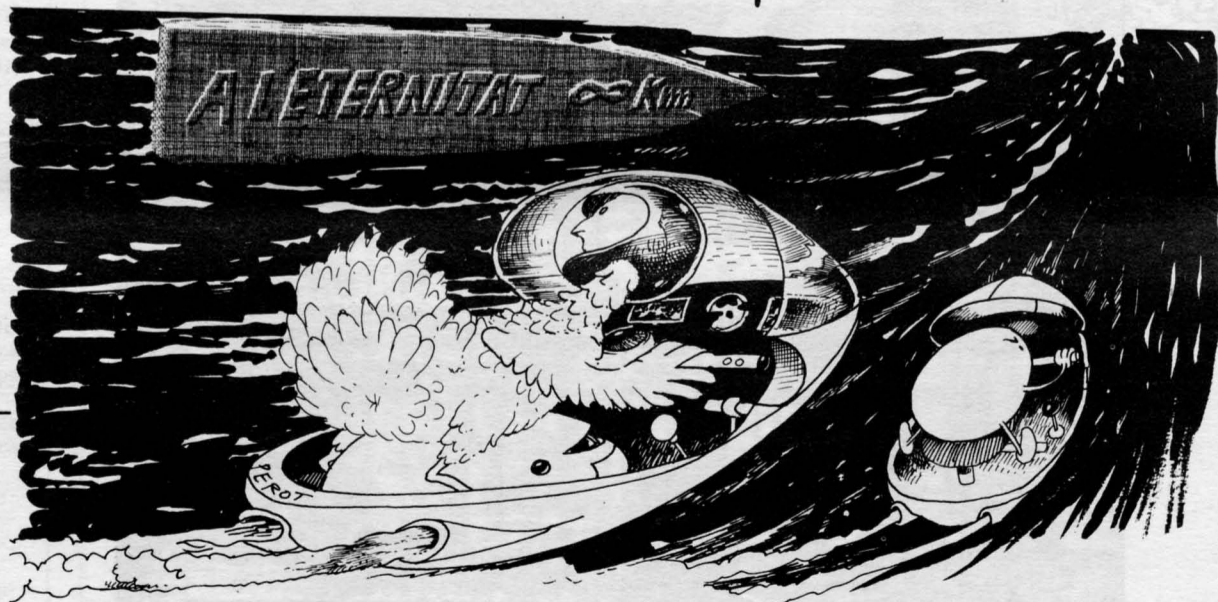
“És representat / l'infinit / pel símbol ∞ . Així, hom diu que una variable x tendeix a l'infinit ($x \rightarrow \infty$) o que una funció $f(x)$ tendeix a l'infinit per a $x \rightarrow a$ ($\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \infty$).” Doncs això: algun dia, un savi trobarà una fórmula corroboradora d'allò que hagin descobert uns enginyers espacials i farà tot l'efecte que la ciència ja té un peu al coll de l'infinit, però l'home del carrer —tan respectable— no sabrà pas quin profit treure de la troballa, es quedarà perplex, admirat i un bon tros indefens, com sempre. Ho dic per esperit de classe i per coneixement de causa.

Sobre l'eternitat, la GEC ens informa que fou definida per Boeci com “la possessió eterna, simultània i perfecta d'una vida interminable (interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio)”. Potser sí, però ja em diran quina utilitat pràctica en podem extreure i fins a quin punt ens espavila les potències.

Sigui com sigui, els temes de l'infinit i de l'eternitat són d'un interès permanent i passen de pares a fills, i de fills a néts. L'altre dia, la meva néta Anna Rosa va preguntar a la seva tia Glòria què era l'infinit. Tenint en compte que l'Anna Rosa té cinc anys, és d'apreciar que la preocupin qüestions de tanta transcendència. La Glòria va respondre-li que l'infinit és un indret on ningú no pot arribar mai, i la neta va replicar-li, amb una decisió admirable, que ella hi arribaria. “No”, li digué la Glòria, “perquè tan bon punt hi arribessis, l'infinit ja no hi seria. Tu l'hauries mort”. Fou una conversa que, si jo la pogués transcriure en llatí, com el fragment de Boeci que he copiat de la GEC, qui sap si adquiriria valor didàctic.

Potser és preferible que l'infinit i l'eternitat conservin el seu misteri als nostres ulls. Darrera de l'infinit i més enllà de l'eternitat podrien haver-hi uns fantasmes terribles, que ens semblen adormits perquè no donen senyals de vida comprensibles per a nosaltres. Segons com, una prudència elemental aconsellaria de no despertar-los.

Pere Calders

PEROT